

svspes5c63e3bc

Č. j.: SVS/2015/033620-G
Vyřizuje: MVDr. Martin Beňka
Telefon: +420 227 010 128

Svaz chovatelů ovcí a koz
Dorper Asociace CZ

V Praze dne 07.04.2015

Postup a kritéria pro uznávání statusů rizika TSE v chovech ovcí a koz a podmínky pro obchod s ovci a kozami v rámci EU

Vážení chovatelé ovcí a koz,

v loňském a letošním roce členské státy EU, včetně České republiky, zahájily klasifikaci chovů ovcí a koz a přiznávání statusů z pohledu rizika TSE, konkrétně klusavky (scrapie).

Klasifikace a udělování statusů vychází z nařízení (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií. Konkrétně se jedná o dvě novely (nařízení Komise (EU) č. 630/2013 a č. 1148/2014), které upravují přílohu VIII nařízení (ES) č. 999/2001, a ve které jsou uvedeny podmínky a kritéria pro samotnou klasifikaci hospodářství ovcí a koz.

Výsledkem klasifikace může být přiznání 2 úrovní statusů z pohledu rizika TSE. Prvním je status kontrolovaného rizika, který může být přiznán, pokud hospodářství ovcí nebo koz po dobu posledních nejméně 3 let splňuje podmínky uvedené v příloze VIII nařízení (ES) č. 999/2001. Pokud stejná kritéria hospodářství ovcí nebo koz splňuje po dobu nejméně 7 let, lze hospodářství přiznat druhou úroveň statusu, kterým je status zanedbatelného rizika.

Klasifikace hospodářství bude realizována pouze na základě žádosti chovatele. Vzor žádosti je přílohou k tomuto dopisu a je taky na internetových stránkách Státní veterinární správy (dále jen „SVS“) v sekci „Formuláře ke stažení“. Chovatel vyplněnou žádost bude adresovat na příslušnou krajskou veterinární správu (dále jen „KVS“). Nejedná se o plošnou klasifikaci všech hospodářství ovcí a koz v České republice, ale o přiznání statusu pouze na hospodářstvích, která o to požádají příslušnou KVS. Hospodářství, které o klasifikaci nepožádá nebo mu nebude ze strany KVS přiznán status rizika TSE, se automaticky považuje za hospodářství s neznámou nakažovou situací z pohledu klusavky (scrapie).

Níže upřesňujeme podmínky, které musí být splněny, aby bylo možné hospodářství ovcí nebo koz udělit status zanedbatelného nebo kontrolovaného rizika z pohledu scrapie.

A. Hospodářství ovcí a koz se statusem **zanedbatelného rizika**

V rámci tohoto statusu existují 2 možnosti pro udělení statusu, přičemž první možnost se týká pouze hospodářství s chovem ovcí.

1. Hospodářství se statusem odolnosti k TSE úrovně I dle přílohy VII nařízení (ES) č. 999/2001. Tato úroveň je dána tím, že všechna zvířata na hospodářství jsou první rizikové skupiny, tedy ARR/ARR. Po přiznání statusu zanedbatelného rizika úrovně I lze na hospodářství přemístit pouze ovce s genotypem ARR/ARR.

V případě, že chovatel na hospodářství přemístí ovci s genotypem jiným než ARR/ARR musí KVS chovateli odejmout status zanedbatelného rizika úrovně I. Pokud nová ovce, která nemá genotyp ARR/ARR (bez alely VRQ) bude pocházet z hospodářství se zanedbatelným rizikem,

tak hospodářství zůstane status zanedbatelného rizika dle kritérií uvedených v bodě 2. Pokud ale bude nová ovce pocházet z hospodářství s kontrolovaným rizikem, tak celé hospodářství automaticky bude překlasifikováno jako hospodářství s kontrolovaným rizikem. Pokud bude ovce pocházet z hospodářství s neznámou nakažovou situací z pohledu scrapie, tak automaticky celé hospodářství ztratí status a bude bráno jako hospodářství s neznámou nakažovou situací z pohledu scrapie a to po dobu nejméně 3 let, než může chovatel znovu požádat o udělení alespoň statusu kontrolovaného rizika TSE.

nebo

2. Hospodářství, které splňuje po dobu nejméně 7 let tato kritéria:

- a) Všechna zvířata na hospodářství jsou identifikována a evidována;
- b) Jsou vedeny záznamy o všech přesunech z / na hospodářství;
- c) Na hospodářství nebyl potvrzen žádný případ klasické klusavky (scrapie);
- d) Na klusavku (scrapie) byla vyšetřena všechna podezřelá zvířata, která vykazovala chřadnutí nebo neurologické příznaky s negativním výsledkem;
- e) Na hospodářství nebyla přemístěna žádná zvířata z hospodářství s výskytem klusavky (scrapie) ani žádná zvířata s neznámým původem nebo bez potřebné dokumentace (například bez certifikátu TRACES v případě zvířat ze zahraničí);
- f) Zvířata nejsou v přímém nebo nepřímém kontaktu se zvířaty s nižším nebo neznámým nakažovým statutem, včetně pastvy. Tato podmínka se nevztahuje na přepravu zvířat.

Pokud hospodářství splňuje výše uvedená kritéria po dobu nejméně 7 let, může být hospodářství přiznán status zanedbatelného rizika. Po přiznání statusu zanedbatelného rizika musí hospodářství nadále plnit všechny podmínky uvedeny v bodech a) až f) a navíc taky podmínky uvedeny v bodech g) až i).

- g) Chovatel zajistí odsun všech uhynulých a utracených zvířat do asanačního podniku (zvířata starší 18 měsíců se vyšetřují na TSE).
V případě, že chovatel požádá KVS o udělení statusu pro své hospodářství až v roce 2016 nebo později, tak se plnění tohoto bodu hodnotí již při samotné klasifikaci hospodářství. To samé platí i pro následující body h) a i).
- h) Na hospodářství může být dodáno (použito) sperma, vajíčka a embrya, která jsou:
 - od zvířat z hospodářství se zanedbatelným nebo kontrolovaným rizikem TSE, nebo
 - jsou z hospodářství, ve kterém se během života dárcovských zvířat nevyskytnul pozitivní případ klasické scrapie (platí pro embrya a vajíčka). Genetický materiál pochází od zvířat nesoucích alespoň jednu alelu ARR v případě vajíček a embryí nebo pochází od beranů s genotypem ARR/ARR;
- i) Na hospodářství mohou být přemístěna pouze zvířata z hospodářství se stejným statutem, tedy z hospodářství se zanedbatelným rizikem TSE. V případě ovcí to mohou být taky zvířata s genotypem ARR/ARR bez ohledu na status hospodářství ze kterého pocházejí.

Hospodářství s přiznaným statutem zanedbatelného rizika bude podléhat každoroční kontrole ze strany KVS, která bude hodnotit plnění podmínek uvedených v bodech a) až i). V případě porušení kterékoliv z těchto podmínek KVS hospodářství odejme status zanedbatelného rizika.

B. Hospodářství ovcí a koz se statutem *kontrolovaného rizika*

Hospodářství, které splňuje po dobu nejméně 3 let stejná kritéria, jako jsou uvedena u zanedbatelného rizika v bodu 2.

Pro přesun zvířat platí, že na hospodářství s kontrolovaným rizikem mohou být přemístěna pouze zvířata se stejným nebo lepším nakažovým statutem, tedy z hospodářství se zanedbatelným nebo kontrolovaným rizikem TSE. V případě ovcí to mohou být taky zvířata s genotypem ARR/ARR bez ohledu na status hospodářství ze kterého pocházejí.

Mezi další kritéria, která musí být splněna, aby mohl být hospodářství přiznán status rizika TSE, patří:

- V chovech ovcí nesmí být k reprodukci použiti beran nebo bahnice s alelou VRQ. Zvířata s touto alelou mohou být z hospodářství přemístěna pouze na jatka nebo do asanačního podniku.

- V případě, že na stejném hospodářství jsou chována ovce a kozy dohromady, respektive jsou na hospodářství chována zvířata zařazena do kontroly užitkovosti dohromady se zvířaty, která v kontrole užitkovosti nejsou, se takovéto hospodářství klasifikuje jako celek a vztahuje se na všechny ovce a kozy, které se na něm nacházejí.

V případě, že se na hospodářství s uděleným statusem rizika TSE vyskytne pozitivní případ klasické klusavky (scrapie) nebo se epizootologickým šetřením zjistí spojitost s hospodářstvím, ve kterém byl pozitivní případ klasické klusavky zjištěn, KVS neprodleně takovému hospodářství status odejme.

SVS zajistí na svých internetových stránkách uveřejnění seznamu všech hospodářství ovcí a koz, kterým KVS přizná status z pohledu rizika TSE.

Podmínky pro obchod v rámci EU

Jako země se zanedbatelným rizikem TSE je k dnešnímu dni jako jediný členský stát EU uznáno pouze Rakousko. Dánsko, Švédsko a Finsko jsou členské státy, které mají Evropskou Komisi schválené vnitrostátní programy tlumení klusavky (scrapie).

Vzhledem k tomu, že k dnešnímu dni není v České republice žádné hospodářství ovcí nebo koz úředně uznáno jako hospodářství se zanedbatelným nebo kontrolovaným rizikem z pohledu scrapie, pro obchod v rámci EU platí níže uvedené podmínky, které jsou v souladu s přílohou VIII, kapitola A, oddíl A, bod 4 nařízení (ES) č. 999/2001.

Každá zásilka zvířat určena pro přesun do jiného členského státu musí být doprovázena veterinárním osvědčením (certifikát TRACES), které vystaví úřední veterinární lékař příslušné KVS.

1. Živé ovce a kozy zasílané z ČR do Rakouska, Dánska, Finska a Švédska:

- a) Na jatka – bez omezení
- b) Na výkrm – pouze ovce první rizikové skupiny (ARR/ARR), doloženo laboratorním vyšetřením, a která nepocházejí z hospodářství s nařízenými MVO z důvodu výskytu klusavky (scrapie). Kozy nelze vyvézt, jelikož všechna hospodářství koz v ČR jsou s neznámou nakažovou situací z pohledu klusavky.
Pokud bude v budoucnu hospodářství přiznán status zanedbatelného rizika, lze z takového hospodářství zasílat zvířata na výkrm.
- c) Do chovu – pouze ovce první rizikové skupiny (ARR/ARR), doloženo laboratorním vyšetřením, a která nepocházejí z hospodářství s nařízenými MVO z důvodu výskytu klusavky (scrapie). Kozy nelze vyvézt, jelikož všechna hospodářství koz v ČR jsou s neznámou nakažovou situací z pohledu klusavky.
Pokud bude v budoucnu hospodářství přiznán status zanedbatelného rizika, lze z takového hospodářství zasílat zvířata do chovu.

V případě dovozu ovcí a koz z výše uvedených zemí do ČR, platí (doloženo certifikátem TRACES):

- Na jatka – bez omezení
- Na výkrm – bez omezení
- Do chovu – zvířata z hospodářství, oblasti nebo celého státu se zanedbatelným rizikem z pohledu scrapie nebo pocházejí ze státu se schváleným vnitrostátním programem na tlumení klusavky; nebo se jedná o ovce první rizikové skupiny (ARR/ARR).

2. Živé ovce a kozy zasílané z ČR do ostatních členských států (např. DE, FR, UK, PL, SK...)

- a) Na jatka – bez omezení
- b) Na výkrm – bez omezení
- c) Do chovu – pouze ovce první rizikové skupiny (ARR/ARR), doloženo laboratorním vyšetřením, a která nepocházejí z hospodářství s nařízenými MVO z důvodu výskytu klusavky (scrapie). Kozy nelze vyvézt, jelikož jsou všechna hospodářství v ČR s neznámou nakažovou situací z pohledu klusavky.
Pokud bude v budoucnu hospodářství přiznán status zanedbatelného nebo kontrolovaného rizika, lze z takového hospodářství zasílat zvířata do chovu.

V případě dovozu ovcí a koz z výše uvedených zemí do ČR, platí (doloženo certifikátem TRACES):

- Na jatka – bez omezení
- Na výkrm – bez omezení
- Do chovu – pouze zvířata pocházející z hospodářství se zanedbatelným nebo kontrolovaným rizikem nebo pocházejí z oblasti se zanedbatelným rizikem z pohledu scrapie, nebo se jedná o ovce první rizikové skupiny (ARR/ARR).

V případě, že KVS v průběhu kontroly na hospodářství zjistí, že jsou v reprodukci použita zahraniční zvířata bez potřebného certifikátu TRACES, nařídí opatření, která budou zahrnovat zákaz přesunu uvedených zvířat (bez certifikátu TRACES) a jejich potomstva z hospodářství. Zákaz bude platit až do doby, než chovatel doloží potřebný certifikát TRACES, který doloží jejich původ nebo všechna tato zvířata (včetně jejich potomstva) chovatel neodešle na jatka nebo do asanačního podniku. Možností eliminace zvířat je i domácí porážka. V žádném případě tato zvířata a jejich potomstvo nesmí být přemístěna na jiné hospodářství a samotnému hospodářství, na kterém se nacházejí, nemůže být přiznán žádný status z pohledu rizika TSE.

S pozdravem

Doc. MVDr. Milan Malena, Ph.D.
ústřední ředitel
podepsáno elektronicky

Přílohy

1. Vzor žádosti chovatele ovcí a/nebo koz o uznání statusu odolnosti vůči klasické formě scrapie